

Pirkanmaan hyvinvointialue  
PL 272, 33101 Tampere  
tuukka.salkoaho@pirha.fi

Lausunto  
4.5.2026

## **Lausunto ympäristöministeriölle hallituksen esityksestä eduskunnalle yhdyskuntarakentamislaki sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi**

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/36213/2025

### **Johdanto**

Yhdyskuntarakentamislain valmistelun tarkoituksena on uudistaa säännökset, jotka koskevat kuntien katujen ja muiden yleisten alueiden suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa, teknisten verkkojen sijoittamista kuntien yleisille alueille, katutöiden ohjaamista sekä hulevesiä koko rakennetussa ympäristössä. Säännökset sisältyvät nykyiseen alueidenkäyttölakiin (132/1999, ent. maankäyttö- ja rakennuslaki), lakiin kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (669/1978; kunnossapitolaki) sekä maankäyttö- ja rakennusasetukseen (895/1999).

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) kokonaisuudistus käynnistyi vuonna 2018. Uudistuksessa MRL korvataan neljällä uudella lailla: rakentamislaki, alueidenkäyttölaki, yhdyskuntakehittämislaki ja yhdyskuntarakentamislaki. Lisäksi kunnossapitolaki tuodaan osaksi yhdyskuntarakentamislakia.

Rakentamislaki tuli voimaan 1.1.2025. MRL:n jäljelle jääneen osan nimi muutettiin alueidenkäyttöläksi. Valmisteilla on uusi alueidenkäyttölaki, joka sisältää valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, kaavoitusjärjestelmän ja merialuesuunnittelun. Hallituksen esitys uudesta alueidenkäyttölaista on tarkoitus antaa eduskunnalle kevään 2026 aikana.

Muut osat uudistettavasta kokonaisuudesta sisältyvät yhdyskuntakehittämislakiin ja yhdyskuntarakentamislakiin ja niitä on valmisteltu yhtäaikaaisesti. Valmistelua varten asetettiin työryhmä, jonka toimikausi oli 1.12.2023-30.9.2025.



Hallituksen esitys uudeksi laiksi on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyn 2026 aikana. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2028

Pirkanmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä yhdyskuntarakentamislainsiksi. Esityksellä on merkittäviä välillisiä vaikutuksia hyvinvointialueen järjestämisvastuulla oleviin sosiaali- ja terveystalouteihin sekä pelastustoimeen.

Hyvinvointialue tarkastelee esitystä erityisesti palvelujen saavutettavuuden, väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen, turvallisuuden, varautumisen ja huoltovarmuuden sekä pelastustoimen toimintakyvyn näkökulmista.

### **Yleisarvio esityksestä**

Pirkanmaan hyvinvointialue pitää esityksen tavoitteita yhdyskuntarakentamisen selkeyttämisestä ja sääntelyn ajantasaistamisesta pääosin kannatettavina. On kuitenkin keskeistä varmistaa, että sääntely tukee toimivaa, turvallista ja terveellistä elinympäristöä sekä mahdollistaa palvelujen saavutettavuuden kaikille väestöryhmille. Erityisesti pitäisi näiden lisäksi tulisi kiinnittää huomiota vielä turvallisuuden, varautumisen ja huoltovarmuuden näkökulmiin. Hyvinvointialue korostaa, että yhdyskuntarakentamista koskevilla ratkaisuilla on merkittäviä pitkäaikaisia vaikutuksia väestön hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen.

### **Yhteistyö kuntien kanssa**

Hyvinvointialue pitää tärkeänä, että kuntien ja hyvinvointialueiden välistä yhteistyötä vahvistetaan yhdyskuntarakentamisen suunnittelussa ja toteutuksessa. Tietojenvaihdon ja yhteisten suunnitteluprosessien tulee olla sujuvia, koska vain näin voidaan varmistaa väestön hyvinvoinnin kehittäminen, palvelujen saavutettavuus sekä turvallisuus kokonaisuutena.

Hyvinvointialue pitää tärkeänä, että kuntien ja hyvinvointialueiden välinen yhteistyö yhdyskuntarakentamisen suunnittelussa ja toteutuksessa on tiivistä ja rakenteellisesti varmistettua.

## **Kehittämisehdotukset**

Pirha esittää, että myös hyvinvointialueiden rooli ja viranomaisvastuu yhteiskunnan turvallisuuden, toimivuuden, varautumisen ja huoltovarmuuden kannalta kriittisten toimintojen ylläpitäjä tunnistettaisiin ja määriteltäisiin laissa nykyistä paremmin. Tämä olisi tärkeää kaiken rakentamista ja maankäyttöä koskevan lainsäädännön, erityisesti alueidenkäyttölain osalta.

Monet hyvinvointialueiden alueet ja hankkeet ovat kansantaloudellisesti merkittäviä. Pitäisi pystyä turvamaan, että näitä alueita suunniteltaessa suunnittelu priorisoidaan toiminnan näkökulmasta. Kenenkään ei pitäisi tulkita, että sairaala-alueella tulee hulevedet pidättää kriittisten infrarakenteiden seassa tai että alueen ensisijaiseen toimintaan soveltumattomat vanhat rakennukset suojellaan keskelle aluetta siten, että ympärillä olevat satojen miljoonien rakennushankkeet tehdään kompromissina, estäen sekä toiminnan kehittymisen että tehostumisen.

Priorisoinnille pitäisi lainsäädännössä esittää selvimpiä kriteereitä eikä jättää niitä paikallistoimijoiden tulkittavaksi. Kuntia pitäisi ohjata ja velvoittaa tukemaan näitä hankkeita. Esimerkiksi sairaala-alueen hulevesien osalta kunta saattaa tällä hetkellä minimoida oman viemäriverkkonsa mitoitusta ja velvoittaa pidättämään hulevedet erityisen monimutkaisilla ja kalliilla ratkaisulla alueilla lainsäädäntö tukenaan. Kansantaloudellisesti ratkaisu sairaala-alueella maksaa moninkertaisesti lähikosteikkoon verrattuna ja rajoittaa samalla sairaala-alueen jatkokehittämistä ja aiheuttaa kriittisille infralla tarpeettomia riskejä.

Maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen huomiointi tulisi rajoittaa kaavoitusvaiheeseen eikä ulottaa niitä enää katu- ja yleisten alueiden toteutussuunnitteluvaiheeseen. Tämän tyyppisten näkökulmien huomiointi hankkeiden kaikissa suunnitteluvaiheissa saattaa olla omiaan hämärtämään tarvittavaa kykyä priorisoida eri näkökulmia ja niiden yhteiskunnallista merkitystä.

Lakiesityksessä ympäristöministeriölle annetaan laaja valtakunnallinen ohjaus- ja kehittämisrooli kuntien yleisten alueiden sekä hulevesien hallinnan osalta, Ympäristöministeriön ohjaus luku 2 (5 §). Pirha esittää, että yllä olevat hyvinvointialueiden toiminnan kannalta merkitykselliset asiat nostettaisiin laissa ministeriön ohjauksen alle. Tällöin ohjaus tulisi samalta tasolta kuin muukin hyvinvointialueiden ohjaus.

Luvussa 3 yleisen alueen suunnitelman sisältövaatimukset ovat osin tulkinnanvaraisia ja edellyttävät tarkennusta etenkin vaatimuksesta esittää keskeiset vaikutukset ympäristöön. Rakentamisen ympäristövaikutukset arvioidaan alueidenkäyttölain mukaisessa asemakaavassa ja yleisen alueen suunnitelma suunnitellaan asemakaavan mukaisesti ja on tarkkuudeltaan rakentamiseen tähtäävä. Mikäli ympäristövaikutusten arviointi ulotetaan yleisten alueiden suunnitteluun, aiheuttaa tämä epäselvän tilanteen asemakaavan ja yleisen alueen suunnitelman suhteessa ja voi vaikeuttaa yleisten alueiden toteuttamista. Pirha esittää, että ympäristövaikutusten arviointia tehtäisiin vain asemakaavatasolla.

## **Yhteenveto**

Pirha pitää muilta lakiluonnosta kokonaisuutena hyvin valmisteltuna ja kannatettavana. Erityisen positiivisia ovat, esteettömyyden vahvistaminen, kunnossapidon ja hulevesien hallinnan kehittäminen, suunnittelun ja vuorovaikutuksen selkeyttäminen, katutöiden ja teknisten verkkojen ohjauksen vahvistaminen, digitalisaatiota tukevat koneluettavuus- ja tietojärjestelmävaatimukset.

Pirha esittää kuitenkin seuraavat kehittämistarpeet: Varautumisen, turvallisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmien ja niitä tekeviä viranomaistahojen tunnistaminen.

Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja rajavalvonnan, väestönsuojelun sekä huoltovarmuuden edellyttämät kehittämistarpeet ja varmistettava, ettei niistä vastaavien tahojen toimintamahdollisuuksia heikennetä.

Valitusoikeuden rajausta tulee arvioida yhdenvertaisuuden ja turvallisuusvaikutusten näkökulmasta. Erityisesti tämä koskee varautumiseen ja huoltovarmuuden liittyviä näkökulmia.

Pirha on valmis osallistumaan lain toimeenpanon jatkovalmisteluun erityisesti varautumisen, huoltovarmuuden, turvallisuuden ja ympäristöterveyden näkökulmasta.

Tuukka Salkoaho  
strategia- ja yhteiskuntasuhdejohtaja  
Pirkanmaan hyvinvointialue  
tuukka.salkoaho@pirha.fi